

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННИЧУК
26 серпня 2024 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні конфлікти сучасності: теорія та практика аналізу

для підготовки фахівців *другого (магістерського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою Політологія
спеціальності *052 Політологія*

спеціалізацією

галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

мова навчання *українська*

2024-2025 навчальний рік

Розробник програми: Ольга ВІННІЧУК, кандидат політичних наук, доцент
кафедри політології та філософії
Леся РУДА, кандидат політичних наук, асистент
кафедри політології та філософії

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 8 від «26» серпня 2024 року

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні конфлікти сучасності: теорія та практика аналізу»: є формування системи знань про природу міжнародних конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати можливість виникнення конфлікту та підбирати адекватний інструментарій для його локалізації.

Завдання:

- ознайомлення студентів із основними теоретичними засадами та понятійно-категоріальним апаратом дисципліни «Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу»;
- вивчення специфіки міжнародних конфліктів у сучасних міжнародних відносинах;
- вивчення структури та фаз міжнародних конфліктів;
- вивчення типологізацій дослідження міжнародних конфліктів;
- вивчення сфер розгортання міжнародних конфліктів;
- вивчення рівнів аналізу міжнародних конфліктів;
- вивчення процесу управління міжнародними конфліктами;
- вивчення специфіки транснаціональних міжнародних конфліктів;
- вивчення специфіки міжнародного тероризму;
- вивчення специфіки етнонаціональних конфліктів;
- вивчення конструктивного потенціалу міжнародних конфліктів, та його взаємозв'язок із процесом забезпечення міжнародної безпеки.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2024-2025	
Семестр вивчення	2	
Кількість кредитів ЄКТС	4	
Загальний обсяг годин	120	
Кількість годин навчальних занять	40	16
Лекційні заняття	20	8
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	20	8
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	80	104
Форма підсумкового контролю	залік	

3. Статус дисципліни – вибірковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями політологічних дисциплін у процесі вивчення яких студенти могли б отримати розуміння сучасних е-технологій та застосовувати їх можливості на практиці.

Дана дисципліна в межах спеціальності 052 Політологія пов'язана із такими навчальними дисциплінами як: “Теорія та міжнародних відносин та міжнародна політика”, “Політична історія зарубіжних країн”, “Політична конфліктологія” та інші курси у процесі вивчення яких студенти могли отримати теоретичні поняття про міжнародні конфлікти.

5. Програмні компетентності навчання

Навчальна дисципліна забезпечує внесок у формування таких загальних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Політологія» підготовки здобувачів вищої освіти другого рівня (магістерського) спеціальності 052 «Політологія»:

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни відповідно до ОП:

Програмні результати навчання:

- здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності;
- здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах;
- оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень;
- критично осмислювати принципи реалізації світової політики та політики окремих країн, регіонів.

Знати:

- основні теоретичні засади, понятійно-категоріальний апарат дисципліни «Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу»;
- взаємозв'язок між конфліктогенністю мультиполярного світу та появою і протіканням міжнародних конфліктів;
- специфіку міжнародних конфліктів у сучасних міжнародних відносинах;
- структуру та фази міжнародних конфліктів;
- типологізації дослідження міжнародних конфліктів;
- сфери розгортання міжнародних конфліктів;
- рівні аналізу міжнародних конфліктів;
- процес управління міжнародними конфліктами;
- специфіку транснаціональних міжнародних конфліктів;
- специфіку міжнародного тероризму;
- специфіку етнонаціональних конфліктів;
- специфіку конструктивного потенціалу міжнародних конфліктів, та її взаємозв'язок із процесом забезпечення міжнародної безпеки.

Вміти:

- аналізувати вплив міжнародних конфліктів на розвиток системи міжнародних відносин в цілому, та окремих регіонів і країн зокрема;
- аналізувати взаємозв'язок міжнародних конфліктів із процесом забезпечення національної та міжнародної безпеки;
- аналізувати вплив процесів глобалізації на трансформацію міжнародної системи та перманентним існуванням міжнародних конфліктів.

7. Засоби діагностики результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін., залік

8. Програма навчальної дисципліни**Денна форма навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Разом	У тому числі			
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль №1					
Теорія та практика міжнародних конфліктів. Сучасні форми міжнародних конфліктів					
Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці.	4	2			2
Конфлікт і криза у міжнародних відносинах	4	2			2
Класичні теорії збройної боротьби.	4	2			2
Специфіка аналізу міжнародних конфліктів	4	2			2
Війна - крайня форма розв'язання міжнародних протиріч	4	2			2
Асиметричні конфлікти як новий тип конфліктів у міжнародних відносинах.	4	2			2
Особливості збройних конфліктів та війн у нових технологічних умовах.	4	2			2
Етнонаціональний конфлікт і його специфіка	4	2			2
Транснаціональні конфлікти та міжнародний тероризм	4	2			2
Основні воєнні конфлікти ХХІ ст.	4	2			2
Локальні та регіональні конфлікти у сучасній Європі	11			4	7
Локальні та регіональні конфлікти Близького Сходу	9			2	7
Локальні та регіональні конфлікти Південної Азії, Південно-Східної Азії та Східної Азії	9			2	7
Локальні та регіональні конфлікти Африки	9			2	7
Конфліктний потенціал країн Північної та Латинської Америки	8			2	6
Торговельно-економічні війни сучасності	8			2	6
Врегулювання міжнародних конфліктів	9			2	7
Міжнародно-правові механізми контролю та управління конфліктами. Міжнародне гуманітарне право	9			2	7
Національна та міжнародна військова безпека у глобальному просторі	8			2	6
Разом годин	120	20	0	20	80

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Разом	У тому числі			
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль №1					
Теорія та практика міжнародних конфліктів. Сучасні форми міжнародних конфліктів					
Феномен міжнародного конфлікту у світовій політиці.	12	2			10
Специфіка аналізу міжнародних конфліктів	12	2			10
Війна - крайня форма розв'язання міжнародних протиріч	12	2			10
Особливості збройних конфліктів та війн у нових технологічних умовах.	12	2			10
Локальні та регіональні конфлікти у сучасній Європі.	18			2	16
Конфліктний потенціал країн Північної та Латинської Америки. Локальні та регіональні конфлікти Африки, Близького Сходу та Азії.	18			2	16
Торговельно-економічні війни сучасності	18			2	16
Врегулювання міжнародних конфліктів	18			2	16
Разом годин	120	8	0	8	104

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Формою підсумкового контролю є залік.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
60 балів	20 балів	20 балів	

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання

навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями

Бали	Критерії оцінювання
12-10	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову й додаткову літературу.
9-7	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
6-4	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності й помилки.
3-0	Фрагментарно, стисло (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів і письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової або тестової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР – 20. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 12, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	20-18 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з Е-демократії та е-урядування, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре»	17-15 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	14-12	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють

	балів	виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	11 і менше	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Критерії оцінювання самостійної роботи (аналітичний огляд)

Самостійна робота оцінюється в 20-17 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простеженні системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням соціологічних та політологічних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики есе; есе розгорнуто розкриває заявлену тему.

Самостійна робота оцінюється в 16-12 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням соціологічних та політологічних та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

Самостійна робота оцінюється в 11-8 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні соціологічних та політологічних та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Самостійна робота оцінюється в 7-4 бали, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабко пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Самостійна робота оцінюється в 3-0 бали, якщо: есе має реферативний характер без соціологічного та політологічного аналізу; есе є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Таблиця відповідності шкал оцінювання

навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна шкала оцінювання
90-100	A	зараховано

82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
35-59	FX	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
1-34	F	Не зараховано (з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mignar_konfl.pdf
2. Білецька Т. В., Ігнат'єва Т. В. Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2020. 50 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1dpp-wzxcgzYU6Vk9M2schEn1P_vULc42/view?usp=sharing
3. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методич-ний посібник. Друге видання / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за заг. ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. 268 с. URL: https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/MGP_4_3.pdf
4. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний курс : монографія / ред. В. А. Кротюк; Міністерство оборони України, Харківський національний університет повітряних сил імені Івана Кожедуба. Харків : ФОП Федорко М. Ю., 2021. 556 с. URL: <http://irbis-nbu.gov.ua/ulib/item/ukr0000023338>
5. Індекс війни. 2022. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка, Аналітичний центр балканських досліджень та Фондація Global Ukraine. Київ : 2023. 76 с. URL: <https://ussd.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/indeks-vijny-2022.pdf>
6. Конфліктологія : навч. посіб. / А.І. Берлач, В.В. Кондрюкова, В.О. Криволапчук О.Г. Поліщук; - ОДУВС – вид. 2-ге, доповн. Одеса : ОДУВС, 2010. 162 с. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/310/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
7. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі [Текст]: навчальний посібник. Київ : ВІКНУ, 2016. 286 с. URL: <http://www.interinf.chnu.edu.ua/res//interinf/Inf%20vijny.pdf>
8. Маркітантов В.Ю., Рибшун О.В., Віннічук О.В. Російська гібридна війна: від доктрини до тактики : навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 248 с. URL: https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/hibrydna-vijna_2.pdf
9. Офіцинський Ю. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років). Ужгород : ПІК-У, 2018. 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Ofitsynskiy_Yurii/Suchasna_rosiisko-ukrainska_viina_za_materialamy_hazety_The_New_York_Times_20132017_rokiv.pdf

10. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31879>

Додаткова

1. Арон Р. Мир і війна між націями. Київ : Юніверс, 2000. 686 с.
2. Гібридна війна: in verbo et in praxi : монографія / Донецький національний університет імені Василя Стуса / під. заг. ред. проф. Р.О. Додонова. Вінниця : ТОВ «НіланЛТД», 2017. 412 с.
3. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти [Текст] : навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. Київ : Либідь, 2009. 352 с
4. Карл фон Клаузевіц. Природа війни; пер. Руслан Герасимов. Харків : Vivat, 2018. 416 с.
5. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
6. Сунь-цзи. Мистецтво Війни. Переклад: Сергій Лесняк; дизайн обкладинки: Назар Гайдучик. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 108 с.
7. Яремчук С.С. Сучасні теорії в конфліктології: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2008. 72 с. URL:<http://www.sociology.chnu.edu.ua/res//sociology/suchteorii.pdf>